

Posudek na bakalářskou práci Ingy Dremlyuk

Název práce: Vnímání ženství a žen v náboženské filosofii Vladimíra Solovjova a Nikolaje Berd'ajeva

Katedra: Institut ekumenických studií

Studijní obor: Teologie křesťanských tradic

Bakalářská práce Ingy Dremlyuk obsahuje celkem 57 stran včetně bibliografie. Je rozdělena do čtyř kapitol včetně úvodu a závěru, ve kterých autorka postupuje velmi konzistentně a logicky. Jednotlivé kapitoly jsou obsahově i co délky vyvážené. Po úvodu, ve kterém se dotýká i vlastní motivace k psaní své bakalářské práce, se ve druhé kapitole věnuje nejprve pojetí ženství a žen v náboženské filozofii Vladimíra Solovjova. Zastavuje se u jeho vztahu ke křesťanství, jeho učení o Sofii jako věčném ženství, vzniku pohlaví a role ženy. Dále se věnuje Solovjovovu ideálu ženství spatřovaném v Bohorodici a rozboru díla *Smysl lásky*, ve kterém Solovjov hledá definici osoby na základě obnovené jednoty láskou mezi mužem a ženou. Naposled se zastavuje u Solovjovova pohledu na emancipaci žen. Ve třetí kapitole se pak obrací k pojetí ženství a žen u Nikolaje Berd'ajeva. V této kapitole postupuje podobně jako v předchozí v případě Vladimíra Solovjova. Začíná jeho vztahem ke křesťanství, jeho filozofickým myšlením založeném na stěžejním tématu svobody. Dále se zastavuje u jeho pohledu na pohlaví, ženy a ženství a pohledu na ženství jako součást ruské duše, který má negativní vliv na vývoj a proměnu Ruska. V poslední podkapitole se zastavuje je Berd'ajevova pohledu na emancipaci žen.

Co se týká obsahu, jedná se o myšlenkově originální práci. Autorka čerpá především z primárních pramenů, a tudíž je její práce založená spíše na vlastní interpretaci autorů nikoli na pouhém přebírání názorů jiných autorů z literatury sekundární. Je zřejmé, že její zájem vyvěrá z tradice jí samotné vlastní a z potřeby kriticky se postavit k jejím „společníkům“ (s. 9) na cestě za svobodou a tvořivostí. V její práci je vnímatelná naléhavost v hledání odpovědi na otázku, jak mohou Solovjov a Berd'ajev coby nositelé náboženské svobody, definovat termíny ženského a žen dualisticky a neponechat ženám plnost osoby, kterou má každý člověk bez rozdílu coby obraz Boží. Inga Dremlyuk v hledání odpovědi nevstupuje jako host na cizí území, ale

jedná se o pohled zevnitř včetně jazykové vybavenosti mateřským jazykem, který ji dovoluje vnímat drobné, leč významné nuance v textech (například poznámky pod čarou čís. 142 a 147). U obou autorů nepřehlíží rozdíl mezi pohledem na ženu a na ženství, ale pečlivě s ním pracuje (s. 41). Zasazuje oba termíny do jejich širší náboženské filozofie a všímá si, jak interpretace těchto termínů stojí v protikladu s jejich vlastní náboženskou filozofií. Jak může Berd'ajev, hlasatel svobody a rovného vztahu mezi Bohem a člověkem, mluvit o ženách patriarchálně nejen ve vztahu k muži, ale i Bohu? Jak může Solovjov coby milovník Sofie, věčného ženství, charakterizovat ženství skutečných žen pouze jako pasivní aspekt? Inga Dremlyuk správně cítí, že přesto, že s nimi může v celku jejich náboženské filozofie souhlasit, v tomto ohledu to možné není. Je si totiž vědomá negativních důsledků vzniklých z dualistického myšlení, které je zde prezentováno. I když musíme nepochybně brát v potaz úroveň znalostí z psychologie Solovjovy a Berd'ajovy doby, je nutné si uvědomit, že esencialismus v dualisticky laděném charakterizování mužů a žen vstupuje do (teologické) antropologie i dnes a nepřináší do lidských vztahů otevřenost a možnost svobodné tvorby, po jaké paradoxně Solovjov a Berd'ajev toužili. Nedává ženám, jak Inga Dremlyuk píše v závěru, ani možnost se měnit a stávat se lepšími (s. 55).

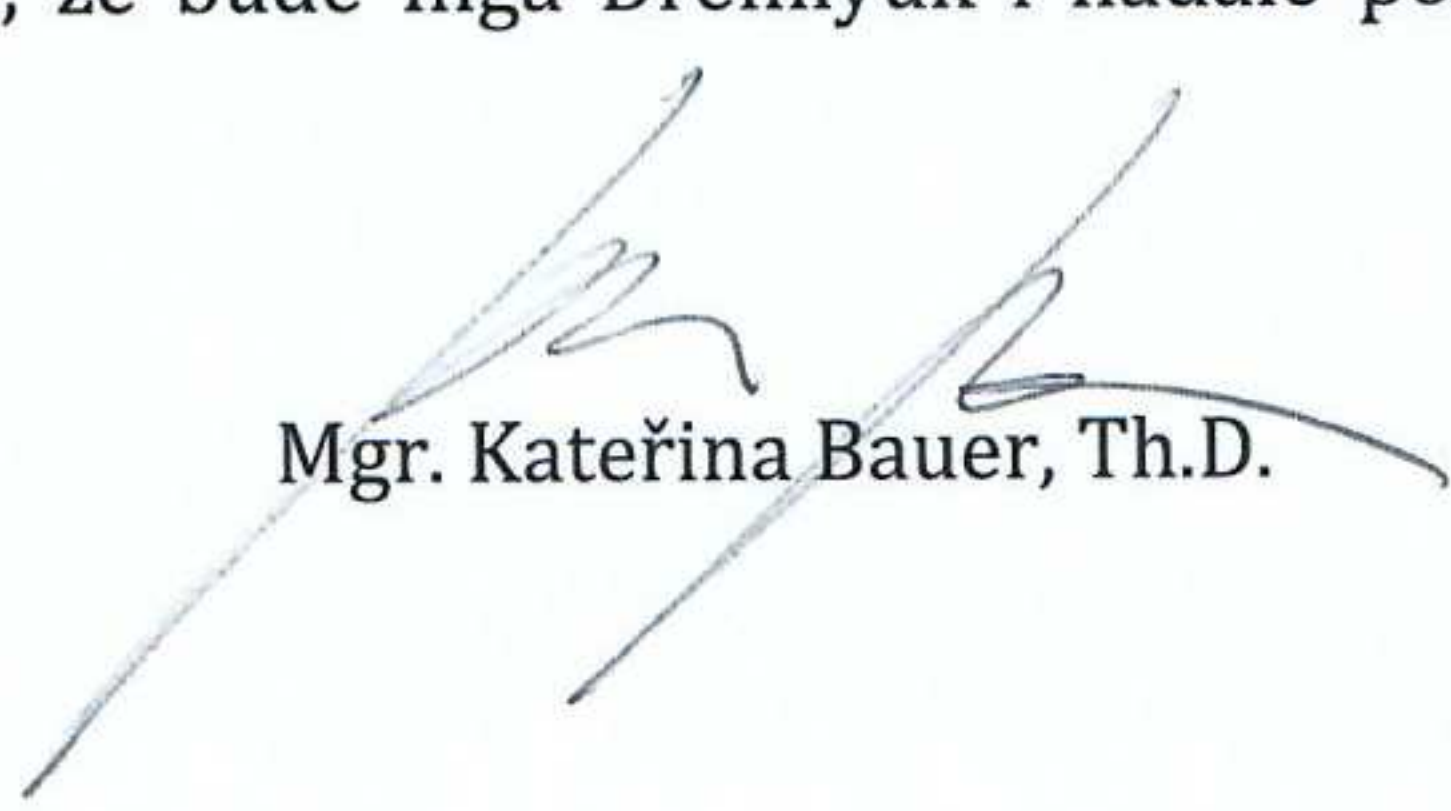
K podnětům k dalšímu studiu doporučuji se v budoucnu věnovat ve větší míře i nábožensko-filozofickým pramenům Solovjova a Berd'ajeva. Do jejich práce totiž nevstupovalo pouze Písmo, ale i kabala, mystika Jakuba Böhmeho či německý idealismus. Více by se tím autorce ozřejmilo, proč je pro ni jejich postoj k ženství a ženám neuspokojivý a proč jej nelze korigovat pouze biblickými prameny (s. 42-43). Zajisté by bylo také zajímavé zastavit se u konkrétních žen v životě Solovjova a Berd'ajevova. Nenaplněná láska Vladimíra Solovjova či Berd'ajevův celoživotní vztah s jeho ženou Lýdií a její sestrou, měly zajisté vliv na formování jejich náboženských postojů. Zajímavým podnětem by pro Ingu Dremlyuk mohla být soudobá interpretace ze stran některých feministických autorek (Kristeva, Cixous), které metafory ženského jakožto receptivního, imaginární, temného, pohanského či spjatého s přírodou, které Inga Dremlyuk právem kritizuje v pojetí Solovjova a Berd'ajeva jako dualistické a ontologicky hierarchické, tvořivě rozvíjejí i v pozitivním ohledu.

Po formální stránce bych doporučila konzistentněji pracovat s originály a jejich překlady. Z práce se dá vytušit, že autorka sahá k českým překladům tam, kde se jí zdá překlad přesný, ale bylo by dobré metodiku zdůvodnit. Dále lze v práci nalézt drobné

formální nedostatky: chybějící velké začáteční písmeno v názvu díla *Smysl lásky* v osnově (s. 7) , či kurzíva v názvech knih v poznámkách pod čarou s. 33, 38, 39 a další. Pro zkrácení poznámek pod čarou doporučuji opakovat se odkazy zkracovat pouze na autora, název díla a stránku.

Parafrázuji zde Berd'ajeva citovaného Ingou Dremlyuk v popisu jeho vztahu k emancipaci žen: je dobře, že se psaním své bakalářské práce zabývala „mužskou prací“, a nezhoršila si přitom zrak a nemusí nosit brýle a vypadat nehezky (s. 52). Naopak v mnoha ohledech – především v systematicčnosti a v hloubce teologické interpretace - práce aspiruje spíše na magisterskou, a tudíž jí jednoznačně doporučuji k obhajobě s návrhem na hodnocení A a doufám, že bude Inga Dremlyuk i nadále pokračovat ve svém teologickém bádání.

V Praze, dne 26. května 2016.

Mgr. Kateřina Bauer, Th.D.